

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 sierpnia 2017 roku

Sąd Rejonowy w Częstochowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący: sędzia Sądu Rejonowego Paulina Włodarczyk

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Grażyna Karolkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 22 sierpnia 2017 roku w Częstochowie

sprawy z powództwa Gimnazjum nr (...) im.(...) w C.

przeciwko M. C.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej M. C. na rzecz powoda Gimnazjum nr(...) im. (...)w C. kwotę 13.372,34 zł (trzydzieści tysięcy trzysta siedemdziesiąt dwa złote i trzydzieści cztery grosze);
2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 669 zł (sześćset sześćdziesiąt dziewięć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 maja 2017 r. złożonym przeciwko M. C. powódka Gimnazjum nr (...) im. (...)w C. wniosła o zasądzenie kwoty 13.372,34 zł brutto.

Nadto powódka wniosła o zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że na podstawie art. 20 ust. 2 Karty Nauczyciela, pracodawca wypłacił pozwanej w dniu 31.08.2015r. odprawę pieniężną z tytułu rozwiązania stosunku zatrudnienia w kwocie 13.372,34 zł brutto. Nadto, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 09.06.2016r., sygn. IV Pa 65/16 (VII P 270/15), pozwana została przywrócona na poprzednie stanowisko pracy, a tym samym jej stosunek pracy został restytuowany i w związku z powyższym odprawa stała się świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 410 k.c. i podlegającym zwrotowi na podstawie art. 409 k.c.

W odpowiedzi na pozew pozwana M. C. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwana zarzuciła, że pracodawca nie może żądać zwrotu świadczenia, bowiem dokonał wypłaty odprawy w dniu 31.08.2016r. mając wiedzę o toczącym się już postępowaniu sądowym w przedmiocie przywrócenia pozwanej do pracy. Pracodawca miał zatem świadomość i winien się liczyć z tym, że powództwo zostanie uwzględnione i nie jest zobowiązany do zapłaty odprawy, bowiem stosunek zatrudnienia pozwanej może ulec restytucji.

W dalszej części zatrudnienia pozwana podniosła, że w okresie trwania postępowania sądowego w przedmiocie przywrócenia do pracy (sygn. akt VII P 270/15) pozostawała bez pracy i zużyła środki przysługujące jej z odprawy przeznaczając je na bieżące zaspokojenie potrzeb swoich i rodziny.

Pozwana zarzuciła również, że żądanie pracodawcy zwrotu wypłaconej odprawy pieniężnej jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i stanowi nadużycie prawa.

Sąd rejonowy ustalił co następuje:

Pozwana M. C. była zatrudniona w Gimnazjum nr (...) im. (...) w C. począwszy od 01.09.2005r., przy czym od 01.09.2006r. na podstawie mianowania.

W dniu 15 maja 2015r. pracodawca wręczył powódce oświadczenie o rozwiązaniu stosunku zatrudnienia z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, który upływał w dniu 31.08.2015r. jako przyczynę wypowiedzenia powódka wskazała zmianę planu nauczania polegającą na zmniejszeniu liczby godzin uniemożliwiającą dalsze zatrudnianie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć.

W dniu 21 maja 2015 r. M. C. odwołała się od rozwiązania stosunku zatrudnienia do sądu i wniosła o przywrócenie do pracy. Sprawa toczyła się pod sygn. akt VII P 270/15.

(dowód: dokumenty w aktach sygn. VII P 270/15 tut. sądu)

W dniu 31.08.2015r. pracodawca wypłacił pozwanej odprawę pieniężną z tytułu rozwiązania stosunku zatrudnienia w wysokości 6-cio miesięcznego wynagrodzenia za pracę, tj. w kwocie 13.472,34 zł brutto, tj. 11.047,34 zł netto.

(dowód: potwierdzenie przelewu – k. 7)

Wyrokiem z dnia 04 lutego 2016 r., sygn. akt VII P 270/15, Sąd Rejonowy w Częstochowie przywrócił M. C. do pracy w Gimnazjum nr (...) im. (...) w C. na dotychczasowych warunkach pracy i płacy.

Wyrokiem z dnia 09 czerwca 2016 r., sygn. akt IV Pa 65/16, Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił apelację Gimnazjum nr (...) im. (...) w C. od wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 04 lutego 2016 r. w sprawie sygn. akt VII P 270/15.

M. C. wróciła do pracy w dniu 10.06.2016r. i pierwsze wynagrodzenie za pracę otrzymała pod koniec czerwca 2016 r.

(dowód: dokumenty w aktach sygn. VII P 270/15 tut. sąd, zeznania pozwanej – k. 36v)

Po rozwiązaniu stosunku zatrudnienia M. C. zarejestrowała się w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna i otrzymywała zasiłek dla bezrobotnych, tj. przez pierwsze 3 miesiące - 800 zł , a przez kolejne 3 miesiące - około 600 zł. Mąż pozwanej pracował i otrzymywał wynagrodzenie. Pozwana ma dwoje dzieci. Córka ma wrodzoną wadę serca i była pod stałą kontrolą Poradni Kardiologicznej w K.. Nie wymaga stałych leków, ani rehabilitacji. Syn miał zdiagnozowany powiększony trzeci migdał i został poddany zabiegowi, który był finansowany z NFZ. W okresie pozostawiania pozwanej bez pracy, poza pokrywaniem bieżących wydatków, małżonkowie C. spłacali również kredyt hipoteczny, którego miesięczna rata wynosiła ok. 700 zł. M. C. przeznaczyła środki pieniężne z odprawy na bieżące potrzeby

(dowód: zeznania pozwanej – k. 36v)

Pismami z dnia 17.06.2016r. i 14.07.2016r. pracodawca wezwał pozwaną do zwrotu kwoty 13.472,34 zł z tytułu nienależnie wypłaconej odprawy pieniężnej.

(dowód: wezwania do zapłaty – k. 8, 9)

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie dokumentów w aktach VII P 270/15, polecenia przelewu, wezwań d zapłaty, zeznań pozwanej, które sąd uznał za wiarygodne.

Sąd oddalił wniosek pozwanej o przeprowadzenie dowodu z informacji z Kuratorium na okoliczność ustalenia czy jakkolwiek szkoła występowała wobec nauczyciela o zwrot odprawy w związku z przywróceniem nauczyciela do pracy, jako nieistotny dla rozstrzygnięcia postępowania (k. 36).

Sąd rejonowy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przepis powyższy stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Art. 410 § 2 k.c. stanowi, iż świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełni, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Przepisy powyższe stanowią podstawę prawną żądania strony powodowej na podstawie art. 300 k.p.

Bezsporne było między stronami, że podstawa prawna zapłaty pozwanej przez powódkę odprawy pieniężnej odpadła na skutek prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 04 lutego 2016 r. w sprawie VII P 270/15, w którym przywrócono pozwaną do pracy.

Podstawę prawną wypłaty odprawy pieniężnej stanowił art. 20 ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela. Przepisy ustawy nie zawierają katalogu przesłanek, które wyłączają prawo pracownika do odprawy pieniężnej. Oznacza to, że w każdym przypadku wystąpienia określonych okoliczności pracownik otrzyma odprawę.

Stosunek pracy nie uległ rozwiązaniu, a zatem nie było podstawy prawnej do wypłaty odprawy na podstawie w/w przepisów ustawy.

Z art. 405 k.c. wynika obowiązek zwrotu świadczenia nienależnego. W art. 409 k.c. wskazano jednak, że obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Pozwana w toku postępowania wskazywała, że wyzbyła się uzyskanej korzyści poprzez zużycie jej na bieżące potrzeby oraz, że nie powinna liczyć się z obowiązkiem zwrotu odprawy, bowiem pracodawca dokonał wypłaty odprawy w dniu 31.08.2016r. mając wiedzę o toczącym się już postępowaniu sądowym w przedmiocie przywrócenia pozwanej do pracy a zatem miał świadomość i winien się liczyć z tym, że powództwo zostanie uwzględnione i że nie jest zobowiązany do zapłaty odprawy.

Dla odpowiedzialności pozwanej w procesie najistotniejsze było ustalenie, czy w ustalonych okolicznościach powinna liczyć się z obowiązkiem zwrotu odprawy pieniężnej.

W wyroku z dnia 12 marca 2010 r., II PK 272/09, Sąd Najwyższy stwierdził, iż pracownik, wnosząc pozew o przywrócenie go do pracy, musi liczyć się z tym, że powództwo może zostać uwzględnione i wtedy odpadnie podstawa wypłaty odprawy z art. 8 ustawy z 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, a odprawa wypłacona z tej przyczyny stanie się świadczeniem nienależnym. Art. 409 k.c. jest wyjątkiem od przewidzianej w art. 405 k.c. ogólnej zasady obowiązku zwrotu, dlatego przepis ten nie może być przedmiotem wykładni rozszerzającej (publik. Lex nr 622203, oraz wyrok Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2006 r., II PK 330/05, OSNP 2207 nr 13-14, poz. 188).

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał, że w razie restytucji stosunku pracy odprawa staje się świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 410 k.c. i podlegającym obowiązkowi zwrotu według zasad wynikających z art. 409 k.c. Jeżeli pracownik nie godzi się z rozwiązaniem z nim umowy o pracę i na przykład przed sądem pracy domaga się restytucji stosunku pracy, powinien liczyć się z tym, że w przypadku przywrócenia go do pracy powstanie obowiązek zwrotu wypłaconej odprawy.

W ocenie sądu pozwana powinna liczyć się z obowiązkiem zwrotu wypłaconej przez pracodawcę odprawy mając na uwadze złożony w dniu 21.05.2015r. do sądu pozew o przywrócenie do pracy i będąc w oczekiwaniu na ewentualną restytucję stosunku pracy przez pracodawcę na drodze wyroku sądowego. Podkreślić należy, że przepisy obowiązującego prawa nakazują pracodawcy, w sytuacji rozwiązania stosunku pracy z przyczyn niezależnych od pracownika, do zapłaty na jego rzecz odprawy pieniężnej i nie przewidują wyjątków, które zwalniałyby pracodawcę od zapłaty świadczenia. Odprawa jest wymagalna w ostatnim dniu świadczenia pracy (w sytuacji pozwanej w dniu 31.08.2015r.) i od tej daty wymagalne są odsetki z tytułu opóźnienia w zapłacie. Zatem, nawet gdyby pracodawca nie zapłacił odprawy, a nie doszłoby do restytucji stosunku pracy, pozostawałby w zwłoce i ponosił dodatkowe koszty w postaci odsetek.

Oceniając stan świadomości pozwanej z dnia 31.08.2015r.- data wypłaty odprawy pieniężnej należy zwrócić uwagę na fakt, że pozwana ma wykształcenie wyższe a zatem winna posiadać wiedzę co do wzajemnych świadczeń stron stosunku pracy, w szczególności konsekwencji ewentualnego uwzględnienia powództwa i przywrócenia go do pracy. Dodatkowo w postępowaniu VII P 270/15 była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika.

Reasumując należało przyjąć, iż pozwana korzystając po 31.08.2015r. z przelanych na jej konto środków pieniężnych stanowiących odprawę pieniężną, powinna była liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

W tym stanie zbędne było ustalanie, czy bezpodstawnie uzyskana korzyść majątkowa została zużyta przez pozwaną w rozumieniu art. 409 k.c.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 26.06.2006r. w sprawie II Pk 330/05 (publik. OSNP 2007., nr 13- 14, poz.188) Sądu Najwyższy oceniając stan faktyczny sprawy wskazał: Biorąc pod uwagę przedstawione (w pkt 4 uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania) zagadnienie prawne, czy szczególnie chroniony pracownik - działacz związkowy - bezprawnie zwolniony przez pracodawcę, składając pozew o przywrócenie do pracy winien liczyć się z obowiązkiem zwrotu wypłaconej odprawy mimo braku jakichkolwiek środków do życia, na tak postawione pytanie trzeba odpowiedzieć twierdząco. Brak jakichkolwiek środków do życia ma znaczenie przy ocenie czy ten, kto uzyskał korzyść jest nadal bezpodstawnie wzbogacony, skoro korzyść przeznaczył na bieżące potrzeby. Liczenie się z obowiązkiem zwrotu świadczenia dotyczy wiedzy o tym, że świadczenie stało się lub może się stać nienależne. Pracownik wnosząc pozew o przywrócenie do pracy musi liczyć się z tym, że powództwo może zostać uwzględnione i wtedy odpadnie podstawa do wypłaty odprawy a wypłacona odprawa stanie się świadczeniem nienależnym. Odprawa pieniężna przysługuje pracownikowi zwolnionemu z pracy z przyczyn określonych w ustawie o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Nie stanowi ona odszkodowania za wadliwe, naruszające przepisy prawa rozwiązanie stosunku pracy. Jest ona rekompensatą za utratę pracy, a skoro przywrócenie do pracy restytuuje stosunek pracy, staje się ona świadczeniem nienależnym w rozumieniu 410 k.c. i podlegającym obowiązkowi zwrotu według zasad wynikających z przepisu art. 409 k.c. Skoro pracownik nie godzi się z rozwiązaniem umowy o pracę i przed sądem domaga się restytucji stosunku pracy, winien liczyć się z tym, że w przypadku przywrócenia do pracy powstanie obowiązek zwrotu wypłaconej odprawy.

Z treści art. 409 k.c. wynika, że jeżeli wzbogacony powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu świadczenia, to dla zwrotu świadczenia nie ma znaczenia to, czy nadal jest wzbogacony, czy też nie. W niniejszej sprawie skoro pozwana powinna była liczyć się z obowiązkiem zwrotu odprawy pieniężnej, to obecnie zobowiązana jest do zwrotu tego świadczenia.

Nie można przyjąć, aby spełnienie świadczenia czyniło zadość zasadom współżycia społecznego, a okoliczność ta wyłącza zwrot świadczenia na podstawie art. 411 pkt 2 k.c.

Pozwana nie pozostawała w tamtym okresie bez środków do życia, ponieważ pobierała przez 6 miesięcy zasiłek dla bezrobotnych. Rodzina pozwanej utrzymywała się ponadto z wynagrodzenia za prace męża pozwanej, pozwana nie była niezdolna do pracy. Pozwana nie przedstawiła innych okoliczności faktycznych, które wskazywałyby na spełnienie przesłanki z art. 411 pkt 2 k.c.

Mając powyższe na uwadze sąd zasądził na rzecz powódki od pozwanej M. C. kwotę 13.372,34 zł.

O kosztach procesu, na które złożyła się opłata od pozwu (art. 13 ustawy z 28 lipca 2005 r. – 13.373 zł x 5 %), orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania z art. 98 § 1 k.p.c.